

Dit zijn de sheets van onze presentatie op het congres, aangevuld met nog wat extra jurisprudentie (zie de laatste sheets). Mocht je vragen hebben, dan hoor ik het graag. Onze contactgegevens staan verderop in deze hand-out.
Groet, Bert Kuijer / 06-18.25.65.50

NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR BURGERZAKEN

Thema Verkiezingen

Regio – congres Vianen 13 november 2025

1

Gemeenteraadsverkiezing 2026 het feest van de lokale democratie

Burgerzaken: uw evenementenbureau 😊

2

Uw evenementen adviseurs voor vandaag:

Rob van der Velde

oud hoofd burgerzaken
gemeente Den Haag

voorzitter NVVB-afdeling
Zeeland/Zuid-Holland

docent bij diverse opleidingen

deelnemer aan diverse CIEC-
werkgroepen (namens EVS)

mr. Bert Kuijer

strategisch adviseur verkiezingen
& jurist burgerzaken Amersfoort

lid commissie verkiezingen NVVB

docent & expert verkiezingen

projectleider, coach & juridisch
adviseur bij diverse gemeenten

3

Rob: 06-21.42.79.83

robj.vandervelde@gmail.com

Bert: 06-18.25.65.50

gemeentehuis@gmail.com

3

(bijna) ieder jaar een verkiezing

- 2023: Provincie + Waterschap *(met nieuwe Kieswet)*
- 2023: **Tweede Kamer** (tussentijds)
- 2024: Europees Parlement
- 2025: **GR voorbereiden** + **Tweede Kamer** (tussentijds)
- 2026: Gemeenteraad *(1ste keer met NPVV)*
- 2027: Provincie + Waterschap
- 2028: ~~Tweede Kamer~~ sabbatical of wintersport? 😊
- 2029: Europees Parlement
- 2030: Gemeenteraad + **Tweede Kamer**
- 2031: Provincie + Waterschap
- 2032: ~~Tweede Kamer~~ sabbatical of wintersport? 😊
- 2033: voorbereidingsjaar voor 3 verkiezingen?
- 2034: Gemeenteraad + Europees Parlement + **Tweede Kamer** ??

(... en mogelijk in november herindelingsverkiezingen of tussentijds weer een extra TK-verkiezingen)

Zie handout
op website
NVVB 😊

**Jaarlijkse cyclus
van
mei t/m april
(bij EP t/m juli)**

**Vanaf 2027 ook het
bindend correctief
referendum??**

4

4

Data verkiezingen GR26 * concept *

ma. 22-12-2025 / Laatste dag registratie aanduiding
 – doorlopende registratie: kan dus nu al G 1 KW

ma. 02-02-2026 / Dag van de Kandidaatstelling
 – din. 3 feb. om 16:00 = besloten zitting CS I 1 KW
 – don. 5 feb. tot 17:00 = termijn herstel verzuimen I 2 KW (ipv. vrij. 15:00)
 – vrij. 6 feb. om 17:00 = openbare zitting CS I 4 KW (ipv. 10:00)

wo. 18-03-2026 / Dag van de Stemming --> na 21:00 start telling
do. 19-03-2026 / DSO of CSO door GSB --> uitloop naar vrijdag?

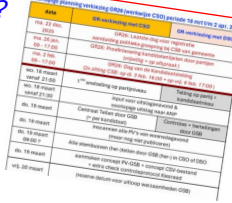
do. 26-03-2026? / Definitieve uitslag CSB om 11:00? --> of later?
 – 8ste dag na stemming ipv. vrijdag 20 maart (= 2^{de} dag) O 1 KW

di. 31-03-2026 / Onderzoek geloofsbrieven (Raad)
 – uiterste datum voor zitting oude Gemeenteraad C 4 KW

wo. 01-04-2026 / eerste samenkomst nieuwe Raad
 – ipv. donderdag 26 maart 2026

5

5

Registratie aanduiding pol. groepering

Artikel G 3 lid 6 KW - wijzigingsverzoek als:

- partij bestaande aanduiding wil aanpassen
- een nieuwe gemachtigde aangemeld wordt

1) Bestaande registratie kan tussentijds gewijzigd worden:
bijv: “Lijst Noëlle Sanders” → “Beter Amersfoort”
 → blijft dan dezelfde partij bij de kandidaatstelling, dus geen waarborgsom, ondersteuningsverklaringen, ... nodig
 → maar doe wel check KvK: wie is momenteel bevoegd bestuur?

2) Geregistreerde aanduiding mag afwijken van statutaire naam vereniging
 ➤ <https://www.kiesraad.nl/verkiezingen/vraag-en-antwoord/moet-de-aanduiding-van-de-politieke-partij-dezelfde-zijn-als-de-statutaire-naam>

6

6

Registratie aanduiding pol. groepering

1) Beleidsregel Kiesraad omtrent schrijfwijze van een aanduiding (2008)

➤ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0039434/2008-03-19>

2) Handreiking beoordelen verwarrende registratieverzoeken (2016)

➤ <https://www.kiesraad.nl/adviezen-en-publicaties/formulieren/2016/5/diversen/handreiking-beoordelen-verwarrende-registratieverzoeken>

3) Instructie gemeenten registratie politieke partijen (2025)

➤ <https://www.kiesraad.nl/adviezen-en-publicaties/publicaties/2025/10/02/instructie-voor-gemeenten-registratie-politieke-partijen>

4) Handleiding registratie partijnamen (voor partijen, 2025)

➤ <https://www.kiesraad.nl/adviezen-en-publicaties/publicaties/2025/09/08/gr26-handleiding-registratie-partijnamen--versie-politieke-partijen>

7

7

Kandidaatstelling

Wanneer twee of meer partijen besluiten hun aanduidingen gezamenlijk boven één kandidatenlijst te plaatsen, dan is er **géén** sprake van een lijstverbinding.

(N.B. Lijstverbindingen zijn niet meer toegestaan.)

- Dit geldt dan als **één** – gezamenlijke – **kandidatenlijst**

➔ Dan ook verklaringen G3 van gemachtigden van al deze partijen nodig

➔ Dan geen "nieuwe" naam bedenken, maar huidige aanduidingen samenvoegen

➔ Maar samenstelling aanduidingen niet langer dan 35 tekens

Voorbeeld bij TK25: **GROENLINKS / Partij van de Arbeid (PvdA)**

(Kiesraad: 40 lang - 6 spaties = 34 tekens)

8

8

Hoe gaan PvdA en GROENLINKS landelijk samen verder bij GR26?

Nog steeds 2 zelfstandige verenigingen met eigen registratie bij Kiesraad:

Partij van de Arbeid (PvdA)

GROENLINKS

GROENLINKS

→ Bij EP en TK: samen één lijst ingediend met aanduiding:

GROENLINKS / Partij van de Arbeid (PvdA)

→ Bij **GR26** kan dat ook, met dezelfde samengestelde aanduiding

- één van beiden bij GR22 zetel gehaald? Dan geen nieuwe partij bij GR!
- combi met nog een lokale partij kan ook (*mits lokaal geregistreerde aanduiding*)
- partijen bepalen zelf de volgorde van de te combineren aanduidingen
- bv. *Lokaal Links / GROENLINKS / PvdA* maar niet *Lokaal Links: GROENLINKS / PvdA*

(wel inkorten tot max 35 posities)

9

9

Kandidaatstelling

Geconstateerde verzuimen (zie besluit van Kiesraad als CSB bij TK)

De verklaring van instemming wordt geacht te ontbreken, omdat...

- de kandidatenlijst die daarop staat vermeld, niet overeenkomt met de lijst zoals die is ingediend
- de handtekening niet overeenkomt met de handtekening op de kopie van het ID-bewijs
- de datum van ondertekening ontbreekt
- geen leesbare kopie van geldig ID-bewijs is ingeleverd
→ *kopie ID van beide zijden (ivm BSN) en geen gegevens weggelakt!*

10

10

Voorwaarde nummering kandidatenlijsten

Voorrang bij nummering voor "oude partij":

Heeft de partij minstens 1 zetel verworven bij GR22?

→ ook bij een gecombineerde lijst (zo nodig stemmen optellen)

- Zelfde politieke groepering als in 2022
→ Landelijke partijen is altijd dezelfde (ongeacht lokale personen)
- Bestaande partij met (statutaire) naamswijziging

De overige "nieuwe" partijen daarna loten:

- Nieuw opgerichte partij
- Nieuwe (afgesplitste) fracties in huidige raad
- Nieuwe partij met "oud bloed" (maar geen jur. fusie oude partijen)
- Overige (zittende) partijen uit andere gemeenten, de provincie of de Tweede Kamer

11

11

Taak gemeentelijk **CSB** op hoofdlijnen

1. Registratie aanduiding politieke groepering (Hfst. G)

2. Kandidaatstelling (Hfst. H + I)

- onderzoek + vaststelling kandidatenlijsten
- nummering kandidatenlijsten

3. Vaststelling verkiezingsuitslag (Hfst. P)

- onderzoek geldigheid van de stemopneming
- terugverwijzing naar GSB (onderzoek + hertellingen)
- aantallen kiezers + stemmen (per soort) vaststellen
- zetelverdeling + voorkeurstemmen

4. Benoeming gekozenen (Hfst. V)

5. Benoeming tussentijdse vacatures/ziekte/zwangerschap (Hfst. V + X)

12

12

Nieuwe zitting GSB iov. CSB

CSB kan GSB opdragen een heronderzoek of hertelling uit te voeren voor 1 of meer SB's

- Vermoeden van **fouten of onregelmatigheden**
 - (zie controleprotocol Kiesraad bij TK25: nieuwe voor GR26???)
- Kiesraad geeft vrijblijvend advies ovg. **data-analyse**
 - CSV-bestand (= uitslag GSB) zsm uploaden naar Kiesraad
 - bijv. aantal stemmen kandidaat A verschoven naar kandidaat B
- Kiezers kunnen **meldingen** doen
 - nu 1ste keer onderzoek door gemeentelijk CSB
 - gemeentelijk webformulier maken - zonder DigiD?
 - extra training CSB-leden?

13

13

Mandaat van CSB aan voorzitter niet (meer) nodig

Art. P 1e lid 1 KW is aangepast:

Indien naar aanleiding van de controle, bedoeld in [artikel P 1d](#), het vermoeden bestaat dat een gemeentelijk stembureau een of meer fouten heeft gemaakt bij de stemopneming of de vaststelling van de uitkomst van de stemming,

draagt de voorzitter van het centraal stembureau het gemeentelijk stembureau op de vermeende fouten nader te onderzoeken en daartoe, zo nodig, over te gaan tot een nieuwe opneming van de stembescheiden, dan wel een deel daarvan, ten aanzien van een of meer stembureaus.

14

14

Nieuwe modellen processen-verbaal

- TK25 was nog het oude model (ivm tijdgebrek)
- GR26 nieuwe modellen
- www.kiesraad.nl/toolkitGR26 →

TIP:

- geef ook (korte) training aan
 - * GSB-leden
 - * telleiders
 - * PV-teams
- oefen met nieuwe modellen

Modellen: organisatie stemming en telling

Verzoek om schriftelijke volmacht, of vervangende stempas

Decentrale stemopneming

Centrale stemopneming

Beschikbaar in november

- Model N 5 (Overdrachtsdocument)
- Model N 10-2 (Proces-verbaal van een stembureau in een ge centrale stemopneming wordt verricht)
- Model Na 31-2 (Proces-verbaal van een gemeentelijk stembu gemeente waar een centrale stemopneming wordt verricht)

15

15

GR26 nog met OSV of Abacus?

- OSV-partijen
- OSV-kandidaatstelling
- OSV-uitslagvaststelling
- *Aantal gemeenten proef Abacus bij CSO*
ism. programmeur Kiesraad
- *Kiesraad geeft demo's Abacus*
 - voor belangstellenden
 - bijv. Den Haag 27/11 en Groningen 3/12

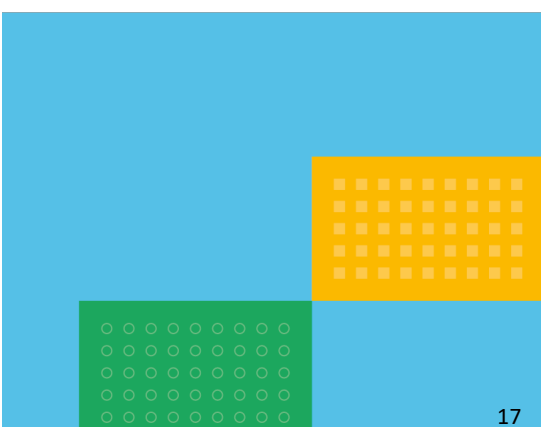
16

16

Nieuwe ontwikkelingen en wetswijzigingen

17

Bepalen woonplaats voor kiesgerechtigheid

Vraag: Als een kiezer aantoonbaar werkelijke woonplaats in de gemeente heeft, moet hij dan een stempas van deze gemeente krijgen, ook al is hij niet in de BRP van deze gemeente ingeschreven?

Casus bij Raad van State - ABRS 202101304/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2021:536)

- Betrokkene staat niet in de BRP van de gemeente ingeschreven door een geschil in andere bestuursrechtelijke procedures
- Betrokkene vraagt alsnog om registratie als kiezer (D 1 Kieswet).
- Gemeente weigert, omdat betrokkene in de RNI is opgenomen.

→ Art. B 4 lid 1 Kieswet: “.. onder ingezetenen van de gemeente verstaat deze wet hen zij die in de gemeente werkelijke woonplaats hebben ..”

18

Bepalen woonplaats voor kiesgerechtigheid

Uitspraak Raad van State:

- Betrokkene is niet ingeschreven als ingezetene in de BRP.
- De gemeente erkent tijdens zitting dat aannemelijk is dat betrokkene op dag kandidaatstelling werkelijke woonplaats in gemeente had.
- Registratie als kiesgerechtigde valt niet samen met inschrijving in BRP. De Kieswet laat immers de mogelijkheid open om als kiesgerechtigde te worden geregistreerd zonder in de basisregistratie personen ingeschreven te staan.
- Daarmee was betrokkene ingezetene van de gemeente in de zin van Kieswet.
- De gemeente is daarom ogv. art. B 4 lid 1 Kieswet en art. D 2 lid 1 Kiesbesluit gehouden om betrokkene in te schrijven als kiesgerechtigde.

→ Binnenkort overleg Kiesraad en NVVB-commissie Verkiezingen:
hoe hier mee om te gaan bij GR26? (u hoort van ons)

19

19

Grondwetswijziging: Landelijk bindend correctief referendum

Wetsvoorstel SP in 2023 aangenomen (TK + EK)

Hiervoor is eerst een grondwetswijziging nodig:

→ 21 jan. 2025: in TK aangenomen (2de lezing)

→ Wachten nu op hoofdlijnenbrief min. BZK & stemming in EK

→ Minister BZK maakt voorstel "Uitvoeringswet" (planning onbekend)

Invoering in
of na 2027
mogelijk, mits

Een correctief referendum is een referendum dat op initiatief van kiesgerechtigden plaatsvindt en oordeelt over wetsvoorstellen die al zijn aangenomen door zowel de Eerste als de Tweede Kamer. De wetgevende macht is verplicht de uitslag van het referendum te honoreren.

20

20

Kwaliteitsbevordering verkiezingsproces

(Stb. 270, 24 september 2025)

Nieuw artikel A 3, 1^e lid onder d

- Kwaliteit van de uitvoering van het verkiezingsproces te bevorderen

Nieuwe artikelen A 10 + A 11

- Ondersteunt college, burgemeester en stembureaus en moet hiervoor plannen maken

Nieuw artikel A 12

- Kiesraad kan rechtstreeks een stembureau een proces-aanwijzing geven
- Stellen hiervan het college of de burgemeester direct in kennis

Nieuwe artikelen A 13 + A 14

- Kan rapportage opmaken m.b.t. onregelmatigheden feitelijke gang van zaken
- Indien Kiesraad van oordeel is dat een nieuwe stemming noodzakelijk is, wordt dit vóór onderzoek geloofsbrieven meegedeeld

Inwerkingtreding n.t.b. bij Koninklijk Besluit: ingangsdatum vermoedelijk 1-1-2026!!

21

21

Wijzigingen in Kieswet

Inwerkingtreding vermoedelijk 1-1-2026!!

Epidemieafdeling opgenomen in Kieswet (Stb. 271, 1 oktober 2025)

Overige (voorgestelde) wijzigingen:

Nu: in CSB maximaal 3 plaatsvervangende leden

Straks: in CSB *tenminste* 3 plaatsvervangende leden

Nu: PV's zitting CSB hoeven niet gepubliceerd te worden (omissie?)

Straks: PV's zitting CSB moeten ook gepubliceerd worden

22

22

Wijzigingen in Kieswet

Inwerkingtreding vermoedelijk 1-1-2026!!

Overige (voorgestelde) wijzigingen:

- Nieuw artikel J 1a en wijziging artikel J 4a
- Dit betreft de volgende stembureaus:
 - eerder/later open dan 7.30 uur en eerder dicht dan 21.00 uur
 - mobiele stembureaus
- Nieuw is dat wanneer stemming eindigt (bij mobiel stembureau is dat na de laatste 'standplaats') direct in PV moet worden vermeld: (*)
 - Aantal ingenomen stempassen
 - Aantal in genomen kiezerspassen
 - Aantal ingenomen volmachten

(*) Nu hoeft dat pas bij aanvang telling

23

23

Wijzigingen in Kieswet

Inwerkingtreding vermoedelijk 1-1-2026!!

Overige (voorgestelde) wijzigingen:

- Nieuw artikel J 13a
- Stembureauleden mogen in de aan hen toebedeelde taken rouleren
(Werd al gedaan; is aanpassing aan de praktijk)
- Geldt niet voor:
 - Handhaving van de orde tijdens de zitting
 - Schorsen van de zitting van een stembureau
 Deze taken blijven voorbehouden aan de voorzitter van het stembureau

24

24

Wijzigingen in Kieswet

Inwerkingtreding vermoedelijk 1-1-2026!!

Overige (voorgestelde) wijzigingen:

- Wijziging artikel J 18
- Nu → De stembus..... staat bij de tafel binnen het bereik van het stembureaulid.....
- Straks → De stembus is zichtbaar voor en staat binnen het bereik van het stembureaulid.....
- Inwerkingtreding n.t.b. bij Koninklijk Besluit

25

25

Aanscherping strafbaarstelling ronselen

(Stb. 272, 1 oktober 2025)

Inwerkingtreding vermoedelijk 1-1-2026!!

- Uitbreiding artikel L 2, 1^e lid

 “De volmachtgever wijst zelf een gemachtigde aan. De volmachtgever informeert de gemachtigde tijdig over de wijze waarop hij wil dat de volmacht wordt uitgeoefend door aan te geven op welke kandidaat de stem moet worden uitgebracht, of door aan te geven dat de stem blanco moet worden uitgebracht”.

- Aanpassing artikel Z 8
 - “Stelselmatig aanspreken” wordt “opzettelijk aanspreken”
 - Niet meer alleen ‘onderhandse volmacht, maar nu ook schriftelijke volmacht
 - Redactionele wijzigingen
- Inwerkingtreding n.t.b. bij Koninklijk Besluit

26

26

Vragen – nu of later? (en neem de hand-out mee)

Rob van der Velde

06-21.42.79.83

robj.vandervelde@gmail.com

mr. Bert Kuijer

06-18.25.65.50

gemeentehuis@gmail.com

27

HEER BOMMEL EN HET EINDE VAN EINDELOOS Door Marten Toonder

01768 Oplettende lezertjes zullen waarschijnlijk al wel begrepen hebben, dat dit ook het einde is van het laatste verhaal, dat ik over heer Bommel te vertellen heb. Het is natuurlijk niet het einde van heer Ollie; want hijzelf, het slot Bommelstein, de stad Rommeldam, het Donkerebomenbos, en de regio van de Zwarte Bergen blijven altijd bestaan. Er omheen verandert de wereld, maar door het Vorstelijk Statuut van 1132 blijft alles daar zoals het was. En zolang er een heer is om het gebied te beschermen, kan er niets gebeuren.

Het is natuurlijk mogelijk dat er zich door onvoorziene omstandigheden een misstand voordoet die bestreden moet worden, en in dat geval hoop ik het voor-

recht te hebben er verslag van te doen. Maar voorlopig is alles rustig en geeft heer Bommel zich over aan zijn huiselijk geluk en aan zijn herinneringen, waar hij nog lang op kan teren.

Voor Tom Poes is dat natuurlijk te saai, en het zal dan ook niemand verwonderen, dat hij er een poosje geleden alleen op uit trok. Maar daar weet ik verder niets van. En omdat dit een soort afscheid is, wil ik graag zeggen hoe buitengewoon erkentelijk ik ben voor de belangstelling, die zo veel trouwe lezertjes me al deze jaren hebben gegeven. Dank u wel.

EINDE VAN DE VERHALEN VAN HEER BOMMEL

EINDE

FIN

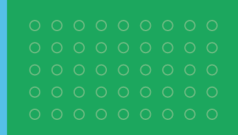
28

nvvb
NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR BURGERZAKEN

Extra materiaal: Jurisprudentie

Beste collega,
Onderstaande sheets zijn niet behandeld tijdens de presentatie op het congres in Vianen, omdat we toen maar 3 kwartier de tijd hadden.
Maar we geven jullie dit wel graag mee (als zelfstudie).
Mocht je vragen hebben, dan hoor ik het graag.
Groet,
Bert Kuijer
06-18.25.65.50

29

29

Niet de juiste formulieren (uit OSV)

Casus: Het CSB heeft de kandidatenlijst van [.....] ongeldig verklaard, omdat de lijst niet voldoet aan het bij ministeriële regeling vastgestelde model.

Uitspraak Raad van State:

- ABRS 202402725/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2024:1912, Kiesraad / Jezus Leeft)
- Vast staat dat de ingediende lijst niet voldoet aan het vastgestelde model (artikel H 1, 3^e lid Kieswet; artikel 1, 1^e lid, Kiesregeling; bijlage 1 bij de Kiesregeling). Ter zitting is dit ook erkend.
- Dit verzuim is onherstelbaar (artikel I 5, aanhef en onder d, Kieswet).
- De wet is in dit opzicht strikt.
- Het CSB heeft bovendien vooraf diverse mogelijkheden tot ondersteuning heeft geboden om verzuimen te voorkomen. [.....] is een ervaren partij die al meerdere keren aan verkiezingen heeft deelgenomen. Zij wist dat deze ondersteuning werd geboden, maar heeft daar geen gebruik van gemaakt.

30

30

Kandidaatstelling (gemachtigde)

Uitspraak

ABRS 202306399/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2023:3893 – Kiesraad – Partij voor de Dieren)

- In de Kieswet is bepaald dat de verklaring, waarin een gemachtigde wordt aangewezen, geldt zolang zij niet door een andere verklaring is vervangen.
- Het CSB heeft zich terecht op het standpunt gesteld dat hierbij niet van belang is of intussen een wisseling van bestuursleden van de desbetreffende politieke groepering heeft plaatsgevonden.

→ TIP: als een partij uit de raad zich splitst, vraag het nieuwe bestuur van de oude partij (zie KvK) of zij de geregistreerde gemachtigden willen wijzigen.
Bijv. als de oude gemachtigde is “overgelopen” naar de nieuwe lokale partij.

31

31

Volgorde op kandidatenlijst

ABRS 202300850/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2023:572 – Waterschap Vechtstromen)

- Volgorde op kandidatenlijst (model H 1) wijkt af van volgorde op de instemmingsverklaringen. (model H 9)
- Centraal stembureau had dit moeten constateren.
- Centraal stembureau had partij in de gelegenheid moeten stellen, deze vergissing te herstellen.
- Is ten onrechte niet gebeurt, waardoor 2 kandidaten op model H-1 op andere plek staan dan op model H-4.
- ABRS vernietigt besluit centraal stembureau van Waterschap Vechtstromen tot vaststelling ‘onjuiste’ kandidatenlijst
- ABRS (her)plaatst alsnog twee kandidaten op de plaats op de kandidatenlijst, waar zij op model H-4 voor hebben getekend

32

32

Kopie ID-bewijs (bij instemmingsverklaring)

Casus: bij de instemmingsverklaring (model H 9), moeten kandidaten die nú niet in het te kiezen orgaan zitting hebben, een kopie van een geldig ID-bewijs overleggen. Mogen hierop gegevens doorgehaald worden of onzichtbaar worden gemaakt?

ABRS 202300849/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2023:571 – Waterschap Aa en Maas)

- Om te bepalen of de persoon die verklaard heeft in te stemmen met de kandidaatstelling dat ook daadwerkelijk is, moet een kopie van een geldig ID-bewijs overgelegd worden.
- Voor deze verificatie is het noodzakelijk dat een ongelakte kopie van het ID-bewijs wordt verstrekt. Dat is hier niet gebeurd.
- De kandidaat is terecht geschrapt van de kandidatenlijst.

33

33

Vereniging (registratie aanduiding/logo)

Uitspraak Raad van State

- ABRS 202306444/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2023:3912, Kiesraad / Forum voor Democratie)
- ABRS 202306445/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2023:3911, Kiesraad / Partij voor de Vrijheid)
- Zoals de afdeling al eerder heeft overwogen dient het CSB niet belast te worden met een inhoudelijke beoordeling van doelstellingen of activiteiten van politieke groeperingen.
- De wetgever heeft beoogd de rechtmatigheidstoets van de statuten, doelstellingen en werkzaamheden van politieke groeperingen in handen te leggen van de burgerlijke en strafrechter.
- Aan het CSB is slechts opgedragen de ingediende kandidatenlijsten te toetsen aan limitatief in de Kieswet opgesomde formele vereisten.
- Het CSB heeft terecht niet de rechtmatigheid van [.....], haar statuten, doelstellingen of activiteiten betrokken bij de toetsing van de geldigheid van de kandidatenlijsten.

34

34

Woonplaats (raadslid)

Casus

- Raadslid woont (naar eigen zeggen tijdelijk) niet meer in de gemeente en bevestigt dit in een gesprek met de burgemeester. Raadslid staat (nog wel) als ingezetene geregistreerd in de BRP.
- Burgemeester meent dat raadslid niet langer voldoet aan de vereisten voor het lidmaatschap van de raad. Daarom heeft hij een schriftelijke waarschuwing, als bedoeld in artikel X 5, 2^e lid, van de Kieswet, gegeven.
- Omdat raadslid niet op het adres woont waarop hij volgens de BRP is ingeschreven, komt volgens burgemeester aan die inschrijving geen gewicht meer toe en geldt niet langer het op die inschrijving gebaseerde wettelijke vermoeden dat hij de gemeente als woonplaats heeft (vgl. ABRS 201304896/1/A2 ECLI:NL:RVS:2013:1162)
- Raadslid heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de waarschuwing aan het oordeel van de gemeenteraad te onderwerpen
- De raad heeft het oordeel van de burgemeester bevestigd.

35

35

Woonplaats (raadslid)

Uitspraak ABRS 202503811/1/A2 (ECLI:NL:RVS:2025:3959 - Almere)

- Op de zitting heeft het raadslid te kennen gegeven dat hij ook op datum waarschuwing nog geen concreet zicht had op nieuwe woonruimte in gemeente.
- Raadslid heeft ook erkend dat hij op grond van artikel X 5, 1^e lid, van de Kieswet de raad hiervan in kennis had moeten stellen en dat hij dit ten onrechte niet heeft gedaan.
- De gemeenteraad heeft daarom terecht geen betekenis toegekend aan de stelling dat raadslid kort na de waarschuwing weer over een woning in gemeente beschikte.
- De gemeenteraad heeft zich terecht op het standpunt gesteld dat raadslid ten tijde de waarschuwing niet aan de eis van het ingezetenschap voldeed en daarmee niet aan de vereisten voor het lidmaatschap van de gemeenteraad zoals bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Gemeentewet.

36

36

voorlopige planning verkiezing GR26 (werkwijze CSO) periode 18 mrt t/m 2 apr. 2026

data	GR-verkiezing met CSO	GR-verkiezing met DSO
ma. 22 dec. 2025	GR26: Laatste dag voor registratie aanduiding politieke groepring bij CSB van gemeente	
ma. 26 jan. 09 - 17:00	GR26: Proefinlevering kandidatenlijsten door partijen (vrijwillig + op afspraak)	
ma. 2 feb. 09 - 17:00	GR26: Dag van de Kandidaatstelling (2x zitting CSB: op di. 3 feb. 16:00 + op vrij. 6 feb. 17:00)	
wo. 18 maart vanaf 21:00	1 ^{ste} sneltelling op partijniveau	Telling op partij + kandidaatniveau
wo. 18 maart vanaf 21:30	input voor uitslagenavond & voorlopige uitslag naar ANP	
do. 19 maart	Centraal Tellen door GSB (= per kandidaat)	Controles + hertellingen door GSB
do. 19 maart	Inscannen alle PV's van woensdagavond (maar nog niet publiceren)	
do. 19 maart 09:00 ?	Alle stembussen (her-)tellen door GSB (her-) in CSO of DSO	
do. 19 maart	aanmaken concept PV-GSB + concept CSV-bestand + extra check controleprotocol Kiesraad	
vrij. 20 maart	(reserve datum voor uitloop werkzaamheden GSB)	
vrij. 20 maart	inscannen PV-GSB + alle tellijsten CSO	inscannen PV-GSB + corrigenda DSO
vrij. 20 maart ± 13:00?	Extra bijeenkomst voor bekendmaking uitslag GSB ?? (incl. vooruitkijk zetelverdeling + voorkeurstemmen)	
vrij. 20 maart middag	Publiceren PV's, tellijsten, CSV-bestand, etc. op website (zsm na zitting GSB + inscannen)	
ma. 23 maart	Mogelijk eerste vragen CSB nav 1ste analyse CSV-bestand (zie controleprotocol CSB)	
ma. 23 maart (t/m 25 mrt.)	start 2de zitting GSB ivm. terugverwijzing door CSB (nav. controleprotocol Kiesraad of terugmelding kiezers)	
di. 24 maart ± 11:00 ?	deadline voor kiezers doen melding bij CSB (uiterlijk 48 uur vóór zitting CSB)	
di. 24 maart ± 13:00 ?	GSB laatste verzoek hertelling/controles van CSB ontvangen (nav allerlaatste meldingen die ochtend)	
wo. 25 maart ± 10:00 ?	afronding 2de zitting GSB i.v.m. controles & hertellingen voor CSB (of zoveel eerder als mogelijk, afh. van aantal meldingen)	
wo. 25 maart middag	Publiceren PV's, tellijsten, CSV-bestand, etc. op website (zsm na zitting GSB + inscannen)	

do. 26 maart ± 11:00 ?	1 ^{ste} zitting Centraal Stembureau: vaststelling uitslag (P 22-1) (optie: gelasten hertelling één of meer SB's door GSB)
do. 26 maart middag	(Plv.) Voorzitter van CSB benoemt gekozen kandidaten
vrij. 27 maart	proces-verbaal CSB toesturen aan Kiesraad
ma. 30 maart	"Wasstraat" met Griffie voor aannemen benoemingen etc. (niet verplicht, wel handig om alles in één keer af te ronden)
di. 31 maart (uiterlijk)	Onderzoek geloofsbrieven door oude Raad (= laatst mogelijke dag, mag ook op 30 of 31 mrt.)
di. 31 maart (uiterlijk)	Eventueel opdracht extra hertellingen op verzoek Raad (besluit raad voorafgaand inh. onderzoek geloofsbrieven)
wo. 1 april	Eerste zitting nieuwe Raad = wettelijk verplicht (installatie mits > 1/2 leden is toegelaten)
	<i>aanvullende werkzaamheden ivm. door Raad gelaste hertelling</i>
wo. 1 april (t/m 3 apr.)	3de zitting GSB i.v.m. controles & hertellingen (als Raad om hertellingen heeft gevraagd)
vrij. 3 apr. 13:00 ?	Extra zitting Centraal Stembureau: nieuwe vaststelling uitslag (indien nodig)
zsm.	VZ. van CSB benoemt (aanvullend) gekozen kandidaten
zsm.	Vervolg onderzoek geloofsbrieven door Raad
zsm.	gewijzigd proces-verbaal CSB toesturen aan Kiesraad

Let op: De laatste bijeenkomst van de oude raad is uiterlijk dinsdag 31 maart 2026 (dus niet woensdag 1 april).

De genoemde data en/of tijdstippen met een " ? " zijn niet wettelijk vastgesteld en kunnen ook op een andere moment plaatsvinden.

Voor meer informatie:

mr. Bert Kuijer
t: 06-18.25.65.50
e: gemeentehuis@gmail.com